

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Sport- en zorgvoorzieningen stadiongebied
"Sportstad" te Heerenveen

10 december 2002

1295-33

ISBN 90-421-1076-7
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES.....	2
3. DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Doel en achtergrond van het voornemen	2
3.2 Locatie	3
3.3 Besluitvorming.....	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	4
4.1 Algemeen	4
4.2 Alternatieven en varianten.....	6
4.2.1 Nulalternatief/nulreferentie.....	6
4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief.....	7
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN.....	7
5.1 Algemeen	7
5.2 Milieuaspecten.....	8
5.2.1 Leefbaarheid en woongenot.....	8
5.2.2 Overige aspecten	9
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	10
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	10
8. EVALUATIEPROGRAMMA	11
9. VORM EN PRESENTATIE	11
10. SAMENVATTING VAN HET MER.....	11

1. INLEIDING

De gemeente Heerenveen, SC Heerenveen, het regionaal opleidingscentrum Friesland college en Friesland Zorgverzekeraar hebben een plan ontwikkeld om aan de oostrand van Heerenveen, westelijk van de uitgebogen rijksweg A32 en aansluitend op het Abe Lenstrastadion, sport-, zorg- en onderwijsvoorzieningen aan te leggen onder de noemer "Sportstad Heerenveen". Omdat het totaal aantal bezoekers/gebruikers van dit gebied dan jaarlijks het half miljoen zal overschrijden, geldt de verplichting om voor de besluitvorming – in dit geval de vaststelling van het bestemmingsplan "Stadion en omgeving" – milieueffectrapportage (m.e.r.) toe te passen. In de m.e.r.-procedure treedt de gemeente op als initiatiefnemer; de gemeenteraad is het bevoegde gezag.

Bij brief van 14 oktober 2002¹ is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Leeuwarder Courant van 9 oktober 2002².

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁴, die zij van het bevoegde gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieumstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

¹ Zie bijlage 1.

² Zie bijlage 2.

³ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁴ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie adviseert in het MER met name in te gaan op:

- de argumenten voor de samenhang tussen alle elementen van het plan, en voor locatie en de situering zoals die nu wordt voorgesteld;
- het meest milieuvriendelijke alternatief, waarbij de aspecten duurzaamheid en intensief ruimtegebruik worden uitgewerkt voor alle elementen van het plan in hun samenhang;
- twee maatgevende situaties voor het verkeer: mét en zonder evenementen;
- de bestaande en toekomstige leefbaarheid (verkeers- en parkeerhinder, veiligheid) in en om het plangebied.

Het MER moet een samenvatting bevatten, die voor algemeen publiek toegankelijk is én bruikbaar is voor de bestuurlijke besluitvorming.

3. DOEL EN BESLUITVORMING

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van bestuursorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

3.1 Doel en achtergrond van het voornemen

De aanleiding en de ontwikkelingen die tot het initiatief hebben geleid moeten worden beschreven. De startnotitie beschrijft dat het plan

- recreatieve en toeristische voorzieningen, onder meer een zwembad (verplaatsing) plus sporthallen,
- een MBO-school,
- een "gezondheidsboulevard", en
- de uitbreiding van het Abe Lenstrastadion

omvat. In het verleden is ook sprake geweest van een hotel, van kantoren, van een congres- en vergadercentrum, van winkels, supermarkten en van woningen. Aangezien het project dus niet altijd dezelfde elementen heeft omvat, moet in het MER worden aangegeven op welke onderdelen het plan zich met zekerheid richt, en welke elementen in bepaalde alternatieven kunnen worden overwogen⁵. De behoefte aan de verschillende (zekere en potentiële) planonderdelen zal moeten worden aangegeven, plus (in geval van voorzieningen) het verzorgingsgebied. Als voor de onderbouwing van marktontwikkelingen en prognoses gebruik wordt gemaakt van gegevens van soortgelijke activiteiten in binnen- of buitenland, dient te worden aangegeven in hoeverre de onderhavige situatie daarmee vergelijkbaar is.

⁵ De onderdelen van het initiatief dienen in het MER (ook) aan de orde te komen in het hoofdstuk over voornemen en alternatieven. De Commissie heeft begrepen dat in ieder geval ook sprake is van woningen en van uitplaatsing van twee supermarkten vanuit het centrum van Heerenveen in verband met een onevenwichtige spreiding van dergelijke voorzieningen.

Beschrijf de marktpositie van Sportstad Heerenveen ten opzichte van (enigszins) vergelijkbare initiatieven in de omgeving – zoals het Eurofrys freetime- en funcenter Drachten-Noord.

Geef een concrete en duidelijke omschrijving van het doel. Het doel moet zodanig worden beschreven, dat het kan dienen voor de afbakening van te beschrijven alternatieven.

Met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming moet aangegeven worden welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu. In dit geval dient zich dat vooral te richten op de verkeers- en parkeerhinder.

3.2 Locatie

De startnotitie en het Masterplan geven aan dat de mogelijkheid om voorzieningen op dit terrein te combineren, plus de ligging ten opzichte van de uitgebogen rijksweg, de redenen zijn om het plan voor deze specifieke plek op te stellen. Anderzijds maakt de nabijheid van het centrum van Heerenveen dat de detailhandel bang is dat de klanten worden weggetrokken. Het MER moet aangeven of er andere locaties zijn overwogen, en dient globaal aan te geven hoe de meerwaarde tot stand komt van de combinatie van de zekere planonderdelen.

3.3 Besluitvorming

Kort moet worden aangegeven welke randvoorwaarden en uitgangspunten (ruimtelijke beperkingen, parkeerbeleid, grenswaarden emissies e.d.) gelden bij dit voornemen. Hierbij dient te worden verwezen naar beleidsnota's, (ontwerp-)plannen (bijvoorbeeld het streekplan) en (milieu)wetgeving, waarin deze zijn of worden vastgelegd. Private overeenkomsten, akkoorden, toezeggingen, die randvoorwaarden stellen of richting geven aan het initiatief kunnen wel worden genoemd, maar daarbij dient ook de hardheid te worden aangegeven.

Aangegeven moet worden of er in (de omgeving van) het plangebied terreinen liggen, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen (zoals ecologische verbindingzones of bijzondere natuurgebieden). Ook moet beschreven worden welke maatstaven voor de afweging van alternatieven⁶ (bijvoorbeeld grens- en streefwaarden) aan het milieubeleid worden ontleend.

De relatie met de Watertoets⁷ moet worden aangegeven.

Het MER moet vermelden dat het dient voor de besluitvorming over het bestemmingsplan door de gemeenteraad – als dat het enige besluit is waarvoor m.e.r. wordt gebruikt. Het dient aan te geven hoe de relatie is met de artikel-19-procedure die de gemeente wil doorlopen voor de (verdere) verbouwing van het Abe Lenstrastadion.

Beschrijf volgens welke procedure en welk tijdpad deze besluiten worden genomen en welke adviesorganen en instanties daarbij formeel en informeel zijn betrokken. Geef aan hoe de relatie ligt met de Ontwikkelingsvisie Stadionge-

⁶ Zie ook de hoofdstukken 4 en 6 van dit advies.

⁷ Op 14 februari 2001 ondertekenden Rijk, Interprovinciaal Overleg, Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Unie van Waterschappen de bestuurlijke Startovereenkomst Waterbeleid 21^e eeuw. Hierin wordt de Watertoets geregeld voor alle (waterhuishoudkundig relevante) ruimtelijke plannen die nog niet voor inspraak ter inzage waren gelegd of in het kader van artikel 10 Besluit RO aan medeoverheden waren aangeboden.

bied. Geef gemotiveerd aan in hoeverre het plan "Heerenveense Passage" in de planvorming wordt betrokken⁸.

Tot slot moeten de besluiten worden aangegeven die in een later stadium nog moeten worden genomen om de voorgenomen activiteit te realiseren.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen, en de motivering van de keuze voor de in beschouwing genomen alternatieven."*

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu worden voorkomen, dan wel, voor zover dat niet mogelijk is, deze met gebruikmaking van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu, zoveel mogelijk worden beperkt."

4.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten worden beschreven voor zover deze gevolgen hebben voor het milieu. De omschrijving van de voorgenomen activiteit omvat het ontwerp, de bouw en aanleg, het beheer en het gebruik van de gebouwen, de infrastructuur en de groenvoorzieningen. Bij de beschrijvingen moet worden betrokken welke voorzieningen worden verplaatst (bijvoorbeeld het zwembad).

Mede omdat het initiatief een meerwaarde beoogt door het binnen één gebied laten functioneren van verschillende, op elkaar aansluitende, voorzieningen, is het belangrijk om in het MER een compleet beeld te schetsen van die nieuwe voorzieningen en de veranderingen aan het Abe Lenstrastadion. Ook de *fasering* (en de effecten in de verschillende fasen van aanleg en gebruik) dienen aan de orde te komen, met name voor de vaststaande onderdelen van het plan⁹. Belangrijk is in hoeverre die fasering consequenties heeft voor de woonbebouwing.

In het MER dienen alternatieven te worden beschreven die redelijkerwijs aan de orde zijn voor de besluitvorming. Gezien de specifieke omstandigheden ligt het niet voor de hand om *locatiealternatieven* te beschrijven. De beschrijving van alternatieven kan worden beperkt tot inrichtingsalternatieven, waarbij de ligging van het Abe Lenstrastadion in zijn huidige vorm een vaststaand gegeven is. De gemeente heeft duidelijk gemaakt dat wat haar betreft ook geen *situeringalternatieven* aan de orde hoeven te komen. Het MER zal in ieder geval een overtuigende argumentatie moeten bevatten om de geplande en mogelijke voorzieningen op die plekken binnen het plangebied te situeren waar ze nu gedacht zijn. Als door een andere situering milieuwinst kan worden behaald, moet dat als element van het meest milieuvriendelijk alternatief worden uitgewerkt.

⁸ De GroenLinks-fractie wijst op dit plan dat in augustus aan de gemeenteraad is gepresenteerd.

⁹ Zie hieronder.

Voor een keuze van relevante *inrichtingsalternatieven* dient te worden aangegeven:

- welke elementen *vást* onderdeel van het initiatief zijn, en welke daaraan kunnen worden toegevoegd¹⁰. Als er planelementen zijn waarvan nog niet zeker is of ze tot het plan behoren, dan moet het MER in ieder geval een alternatief *mét* en een alternatief *zónder* zo'n planelement beschouwen;
- te nemen maatregelen bij aanleg en beheer (maatregelenvarianten). Hierbij dient in ieder geval te worden nagegaan hoe de meest milieuvriendelijke vorm van aanleg en beheer kan worden bereikt.

Gezien de aard van het voornemen zijn de verkeers- en vervoersaspecten van overheersend belang. Daarbij geldt dat de beschouwing in het MER niet mag worden beperkt tot het bestemmingsplangebied als er elders aanpassingen in de infrastructuur nodig of wenselijk zijn¹¹ dan wel als er effecten merkbaar zullen zijn buiten het plangebied¹².

Verkeer en vervoer

Per (zeker en mogelijk) element van het initiatief – stadion, zwembad enz. – moet worden aangegeven hoeveel verkeer dit kan aantrekken. Ook de globale herkomst van de bezoekers/gebruikers dient per onderdeel beschreven te worden¹³ als basis voor verkeersberekeningen.

De prognoses dienen zo goed mogelijk te worden gebaseerd op bezoekers-/gebruikersaantallen van overeenkomstige voorzieningen¹⁴. Op basis van deze prognoses moet worden gezien

- tot welke totale aantallen dit leidt (zowel in een maatgevende situatie *mét* een evenement in het Abe Lenstrastadion en het Thialfstadion¹⁵ als in een maatgevende situatie *zónder* evenementen) en
- met welke frequentie topdrukke – door samenloop van activiteiten – zal ontstaan.

Het MER dient inzicht te geven in de (mede door het plan te veroorzaken) verkeers- en vervoersstromen en de eventuele noodzaak of wens tot infrastructuurele aanpassingen¹⁶. Daarbij dienen in het MER aan de orde te komen:

- de verdeling van bezoekers over de verschillende vervoersmodaliteiten (modal split);
- de voorzieningen voor het autoverkeer: capaciteit en intensiteit van toeleidende wegen en kruispunten, zowel vanuit de stad als vanuit de regio, op relevante tijdstippen (zie bezoekersaantallen); omvang en situering¹⁷ van

¹⁰ Zie ook § 3.1 van dit advies.

¹¹ In dat geval te beschrijven in het MER in het hoofdstuk over voornemen en alternatieven. Infrastructurele aanpassingen zijn vooral aan de orde als voorzieningen tegen hun maximumcapaciteit aan zitten.

¹² In dat geval in het MER te beschrijven in het hoofdstuk over (milieu-)gevolgen. Daarbij gelden andere criteria dan voor infrastructuurele aanpassingen. Voor de geluidsberekeningen is bijvoorbeeld een toe- of afname van minder dan ca. 25 % van het gemotoriseerd verkeer niet relevant. Dit percentage komt overeen met een verandering in het geluid van minder dan 1 dB(A).

¹³ Hiertoe moeten ook de studenten van het ROC Friesland college gerekend worden.

¹⁴ De informatie over bezoekersaantallen in de startnotitie (blz. 5, blz. 16) zal in het MER nader uitgewerkt en wellicht geactualiseerd moeten worden. Belangrijk is dat het MER de lezers inzicht biedt in de relatie tussen de capaciteit van de voorziening en het voorgenomen gebruik, de verwachte bezettingsgraad en de achtergrond daarvan, en de bezoekersaantallen, plus de somming daarvan.

¹⁵ De Commissie beschouwt dit als worst-case-scenario zoals genoemd door de Provinsje Fryslân. De MER-opstellers hebben dit overigens al toegezegd (zie het verslag van de inspraakbijeenkomst van 28 oktober 2002).

¹⁶ Modellen en rekenmethodes die voor dergelijke prognoses worden gebruikt moeten worden gedocumenteerd in een bijlage.

¹⁷ Als er voorzieningen buiten het plangebied nodig zijn voor opvang van bezoekers, dan moeten aanleg, gebruik en effecten daarvan volwaardig in het MER worden meegenomen.

de parkeervoorzieningen gerelateerd aan de vraag daarnaar; alsmede de wijze waarop parkeeroverlast in de omgeving voorkomen zal worden; de invloed van veranderingen in de capaciteit van wegen op het gebruik ervan (aanzuigende werking);

- de voorzieningen voor het openbaar vervoer (o.a. lijnvoering bussen), langzaam verkeer en voetgangers.

Duurzaamheid

Het MER moet de mogelijkheden aangeven voor duurzaam bouwen¹⁸, intensief ruimtegebruik¹⁹, inzet van duurzame energie²⁰ en warmtekrachtkoppeling, samenwerking op het gebied van energie-, afval- en vervoersmanagement en flexibiliteit (vallen de gebouwen – nu en in de toekomst – ten dele of geheel voor andere activiteiten te gebruiken).

Ingrepen in bodem, grond- en oppervlaktewater

Beschrijf of bij aanleg of gebruik het grondwaterpeil verlaagd moet worden en wat dat betekent voor het waterbeheer. Geef de omvang van het verhard oppervlakte aan en beschrijf wat er met (overtollig) hemelwater zal gebeuren. Geef aan of er vergravingen nodig zijn en waar. Geef aan welke voorzieningen er komen voor het vasthouden en het opslaan van hemelwater. Het is goed als het MER daarbij zo veel mogelijk aansluit op de Watertoets.

Preventie en mitigatie

In het MER dienen de mitigerende maatregelen te worden beschreven die genomen zullen en/of kunnen worden om de vervuiling en hinder te voorkomen of, als dat niet mogelijk is, te beperken, of van de avond naar de dag te verschuiven²¹. Beschrijf ook de maatregelen ter bevordering van de sociale veiligheid rondom de verschillende activiteiten en voorzieningen, op (routes naar) parkeerplaatsen, haltes voor openbaar vervoer en op fietspaden.

4.2 Alternatieven en varianten

4.2.1 Nulalternatief/nulreferentie

Een nulalternatief (geen nieuw bestemmingsplan of artikel-19-besluit voor het gebied, dus geen nieuwe functies) zal niet kunnen voldoen aan de doelstelling bij dit project. Die situatie hoeft niet als (voor de besluitvorming relevant) alternatief te worden bestempeld in het MER, maar moet wél worden beschreven – ook als basis voor de bestaande milieutoestand en de autonome milieuentwikkeling²².

Bij deze nulreferentie moet worden uitgegaan van de verdere sloop van de rioolwaterzuiveringsinstallatie en het verdwijnen van het tijdelijke asielzoekerscentrum, zónder de uitbouw van de oosttribune van het stadion.

Aangezien wordt overwogen om nog vóór de bestemmingsplanbeslissing de oosttribune van het Abe Lenstrastadion te verbouwen, is niet vanzelfsprekend wat in dit geval als nulreferentie moet worden opgevat. De Commissie advi-

¹⁸ Hierbij kan o.a. gebruik worden gemaakt van de infobladen en publicaties van het Nationaal Dubocentrum.

¹⁹ Te denken valt aan gestapelde parkeervoorzieningen.

²⁰ In het bijzonder dient hierbij aandacht besteed te worden aan bijvoorbeeld de mogelijke inzet van zonne-energie of de opslag van energie in de bodem.

²¹ Bijvoorbeeld verschuiving van voetbalwedstrijden die voor de avond gepland waren naar de dag.

²² Zie hoofdstuk 5 van dit advies.

seert om in ieder geval in het MER zo veel mogelijk uit te gaan van de reëel waarneembare situatie op moment van inspraak over het MER.

4.2.2 Meest milieuvriendelijk alternatief

Bij het meest milieuvriendelijk alternatief (mma) dient onder andere te worden uitgegaan van:

- een verkeerssituatie waarbij maximaal wordt ingezet op lopen, fietsen en openbaar vervoer, alsmede beheersing van het autogebruik²³;
- maximale inzet van duurzaam bouwen;
- maximale "groene" inpassing;
- maximale inzet van leefbaarheidsbevorderende maatregelen;
- een zo natuurlijk mogelijke grondwaterstand.

Beschreven moet daarbij worden welke technieken, middelen en (mitigerende) maatregelen daartoe zullen worden ingezet.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUGEVOLGEN

Artikel 7.10, lid 1, onder d van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."

5.1 Algemeen

In het MER dient zowel de bestaande toestand van het milieu als de autonome ontwikkeling daarvan te worden beschreven als referenties voor de te verwachten milieueffecten. Onder de autonome ontwikkeling wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat het voornemen wordt gerealiseerd.

Bij deze beschrijvingen moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten en genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Zo moet (bijvoorbeeld in verband met verkeers- en parkeerprognoses, en de daaruit voortvloeiende milieu- en leefbaarheids effecten) rekening worden gehouden met een toenemend gebruik van het Internationaal Bedrijfs park.

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dienen de volgende algemene richtlijnen in acht te worden genomen:

- expliciet moet worden ingegaan op cumulatie van effecten als gevolg van samenloop van bezoek aan de verschillende voorzieningen;
- bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten moet een bandbreedte worden aangegeven;

²³ Een mogelijkheid zou kunnen zijn: een shuttlevbinding tussen de grootschalige parkeervoorzieningen buiten het plangebied en het stadion.

- onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte gegevens moeten worden vermeld;
- de manier waarop de gevolgen voor het milieu zijn bepaald, dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal. Bij voorkeur dient het MER kwantitatieve informatie te presenteren. Als er kwalitatieve beoordelingen worden gebruikt, moet in ieder geval ook het kwantitatieve materiaal waaruit de beoordeling wordt afgeleid, zo objectief mogelijk worden opgenomen. Bij gebruik van de “consumentenbondmethode” moet worden aangegeven welke criteria worden gebruikt om onderscheid te maken tussen geen relevant effect, “beperkt” (positief/negatief) effect en positief/negatief effect.
- bij de beschrijving dienen de gevolgen van aanleg én gebruik te worden betrokken.

5.2 Milieuaspecten

5.2.1 Leefbaarheid en woongenot

Geluidhinder

a. Verkeer

Beschrijf de geluidhinder die wordt veroorzaakt door het verkeer op de relevante wegen voor de twee maatgevende situaties die in § 4.1 van dit advies zijn genoemd. Besteed aandacht aan vertrekkende bezoekers van het plangebied die hun auto geparkeerd hebben in aangrenzende woonwijken. Geef aan wat de geluidbelasting is ten gevolge van de toename van het verkeer ten opzichte van de huidige situatie inclusief de autonome ontwikkeling²⁴ en waar deze hinder wordt veroorzaakt. Volg hierbij de wijze van berekenen en toetsen van de Wet geluidhinder²⁵ en ga uit van de in hoofdstuk 4 berekende en beredeneerde relevante situatie(s).

b. Openluchtmanifestaties

Gebruik van het plein voor festiviteiten in de open lucht, concerten in het stadion en reguliere sportactiviteiten kunnen geluidshinder opleveren voor de omliggende woonwijken. Geef voor de verschillende hinderbronnen aan gedurende welke tijd en periode er sprake is van overlast en door hoeveel personen en in welke gebied deze wordt ondervonden. Geef aan wat de geluidbelasting van gevoelige bestemmingen is.

Luchtverontreiniging

Als er aanwijzingen zijn dat de normen voor luchtkwaliteit kunnen worden overschreden, moet het MER

- de concentraties voor NO₂ en fijn stof (PM₁₀) langs de belangrijkste toevvoerwegen beschrijven;
- aangeven op kaart in welke zones eventueel de jaargemiddelde grenswaarden voor genoemde stoffen worden overschreden.

Als de luchtkwaliteit voldoet en zal blijven voldoen aan de normen, moet het MER dat onderbouwen.

²⁴ Een verandering van minder dan 25 % is akoestisch niet als relevant te beschouwen.

²⁵ Voor de berekening van geluidsafschermende voorzieningen mag aftrek op grond van art. 103 van de Wet geluidhinder worden toegepast. Bij de bepaling van het aantal gehinderden en het akoestisch ruimtebeslag in het MER moeten de werkelijke gevolgen in beeld gebracht worden.

Veiligheid

Beschrijf de (veranderingen in de) sociale veiligheid, verkeersveiligheid, algemene veiligheid (bijv. de toegankelijkheid van het gebied voor hulpdiensten bij een grootschalige calamiteit).

Hinder en leefbaarheid

Aangegeven moet worden in hoeverre geluid, licht en luchtverontreiniging tot hinder kunnen leiden. Tevens dient er aandacht te worden geschonken aan de (mogelijke) parkeerhinder (waarschijnlijke plaatsen, omvang, frequentie)). Kunnen hinder en eventuele vermindering van veiligheid tot verminderde leefbaarheid leiden?

Bij de beschrijving van de leefbaarheidseffecten kan het MER ook aangeven welke gevolgen de verhuizing van supermarkten, zwembad en Friesland College zal hebben op de gemeente als geheel.

5.2.2

Overige aspecten

Bodem en water

Wat is globaal de bestaande bodemkwaliteit – en zijn er plekken met bodemverontreiniging²⁶ – en hoe wordt dit in de nieuwe situatie? Beschrijf de consequenties van de voorgenomen activiteit voor de grondwaterstanden en geef aan welke ecologische gevolgen dit kan hebben.

Flora en fauna

Geef aan of onderdelen van de ecologische hoofdstructuur door de plannen kunnen worden aangetast; als dat het geval is, geef aan wat de stappen van de beschermingsformule voor de EHS betekenen voor het project. Komen er doelsoorten voor in het plangebied en zo ja, welke? Wat zullen de gevolgen zijn van de voorgenomen activiteiten (onder andere vergraving, hydrologische veranderingen) voor die doelsoorten?

Cultuurhistorie en archeologie

Gezien het grondwerk en de bebouwing die eerder in het plangebied heeft plaatsgevonden is het niet waarschijnlijk dat er zich cultuurhistorisch of archeologisch waardevolle elementen of patronen bevinden. In eerste instantie kan met een 'quick scan' worden volstaan²⁷.

Landschap

Gezien de grote ingrepen in het plangebied en de directe omgeving (aanleg A32, ontwikkeling bedrijventerreinen, aanleg nieuwe woonwijk en bouw van een stadion) zullen door de nieuwe ontwikkelingen geen waardevolle landschappelijke elementen, beeld dragers en structuren verdwijnen. Ook voor het aspect landschap kan volstaan worden met een quick scan.

²⁶ T. Homminga-Boerma en fam. S. Koopman (reactie 5, zie bijlage 4) stellen dat in een deel van het plangebied baggerspecie is gestort waarvan de kwaliteit onduidelijk zou zijn.

²⁷ Het verdient aanbeveling overleg te hebben met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (reactie 2a, zie bijlage 4), die tot een inventariserend veldonderzoek adviseert.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder f van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven."*

De onderscheidende milieueffecten van de voorgenomen activiteit en het mma moeten onderling én met de referenties worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en het mma verschillen. Vergelijking moet bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie plaatsvinden. Voor de besluitvorming is niet alleen een onderlinge vergelijking van de effecten van alternatieven van belang: in de vergelijking moeten ook de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de kosten van de verschillende alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Artikel 7.10, lid 1, onder g van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen [d.w.z. van de bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling daarvan, resp. van de milieueffecten] ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens."*

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Deze inventarisatie moet worden toegespitst op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in de verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

Artikel 7.39 van de Wm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieu-effectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

De gemeente moet bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling om in het MER al een aanzet tot een programma voor dit onderzoek op te nemen omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in informatie en het te verrichten evaluatieonderzoek.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische (straat)namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen en juiste schaalverhoudingen te gebruiken.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: "een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA);
- de vergelijking van de alternatieven/varianten en de argumenten voor de selectie van het meest milieuvriendelijke alternatief;
- belangrijke leemten in kennis.